

wilg, zelden bij deze drie als zuivere soort. Ook zeldzaam bij Bind-, Purper-, Schiet-, Kruip- en Amandelwilg.

Zelden vindt men echter of geheel mannelijke, of geheel vrouwelijke katjes aan denzelfden struik.

De Treurwilg met gele schors (een kruising van Babylonische- en Dooierwilg), die tegenwoordig overal bij waterpartijen wordt aange troffen, draagt ook ieder jaar manlijk-vrouwelijke katjes.

Soms zijn in zulke manlijk-vrouwelijke katjes helmknoppen en stampers normaal gebouwd, o.a. bij een vorm van den Purperwilg. Ze kunnen vruchten voortbrengen en kiembaar zaad. Meestal echter zijn de geslachtsorganen abnormaal van kleur en vorm. Men kan allerlei overgangen van stampers in meeldraden en omgekeerd waarnemen. Wel kunnen enkele meeldraden en ook enkele stampers volkomen ontwikkeld zijn en is er vruchtvorming mogelijk. Bij de abnormale stampers kan 't ook wel tot vruchtzetting komen, maar de zaden bevatten geen kiemwit, zelfs niet als de stempels maar de geringste afwijking vertoonen.

Nu is 't evenwel niet zóó, dat men van dag tot dag de meeldraden zich tot stampers ziet vervormen of omgekeerd, maar zoo'n struik draagt van 't begin van den bloei tot 't eind abnormale meeldraden of stampers in een bepaald overgangsstadium, b.v. onbehaarde of draadvormig-gesplitste stampers of stijl, of wel groenachtige meeldraden, zonder- of met slecht ontwikkelde of vervormde kiemknoppen.

Deze afwijkingen heeft men toegeschreven aan verandering van uitwendige omstandigheden, o.a. overplanten in anderen bodem of ander klimaat. 't Schijnt echter een erfelijke eigenschap te zijn. In Finland heeft Rainio dit morphologisch tot in de fijnste bijzonderheden onderzocht. Er zullen echter nog opzettelijke kruisingsproeven moeten genomen worden. Niet alleen bij spontane, maar ook bij kunstmatige kruisingen komt toch deze geslachtswisseling opvallend meer voor dan bij zuivere soorten.

Een andere afwijking bij Wilgen bestaat hierin, dat in plaats van één katje, er 2 of 3 bij elkaar zitten. Hierbij kunnen ze alle drie van 't zelfde geslacht zijn, of ook 't middelste vrouwelijk, de 2 zijdelingsche mannelijk of omgekeerd.

Bij Populieren, die toch zoo na aan de wilgen verwant zijn, komen al deze verschijnselen hoogst zelden voor.

* * *

Wilgen zijn niet alleen van belang voor de vlechterij en als siergewas, maar ook van groote betekenis voor den imker. Mannelijke katjes geven in hoofdzaak stuifmeel, vrouwelijke honig. Beide zijn hoognoodig voor de ontwikkeling van 't broednest in 't voorjaar. 't Kan gebeuren, dat de bijen bij gunstig weer zooveel honig garen, dat er nog wel eens kan geslingerd worden. Voor de bestuiving hebben wilgen de insekten niet strikt noodig, daar zorgt de wind wel voor, evenals voor de verspreiding der zaden.

Te Brunssum en Schinveld groeit nog veel Ga-

gel. Op een plek ligt nog een zuiver Gagelbroek met de kensoorten. In Maart of April verschijnen de stamperbloempjes, heel kleine, karmijnroode draadjes; 14 dagen later stuiven de meeldraadkatjes.

Aan den waterkant.

Waterkers ziet nu nog frisch en levendig groen, alsof er geen winter geweest was. Ze had zich een plaatsje uitgezocht, waar 't water altijd in beweging bleef en niet zoo gauw dichtvroor. In de bron is ze in haar element (Bronkers). Hier kan ze krachtige stengels met bloemen en vrucht-trossen vormen. Ze kan zich echter ook aan stilstaand water aanpassen. Wanneer we stengels van 20—30 cm en bladen met 5—9 zijblaadjes als type aannemen, kan men ze op uitdrogende plaatsen met 5—10 cm lange stengels met onge-deelde bladen vinden. In zeer voedzaam water kunnen de stengels $1\frac{1}{2}$ m en de bladen 15 cm lang worden, en naar gelang de uitwendige omstandigheden kunnen alle mogelijke tusschenmaten optreden.

Ze kan evenals Weidekers op de bladen jonge plantjes en langs den stengel overal zijwortels ontwikkelen, zoodat ze weldra den bodem of 't water met 'n altijdgroen tapijt overdekt.

Daar ze pittig smaakt, wordt ze ook wel opzettelijk aangeplant, om ook 's winters wat versch toekruid te kunnen plukken.

NIEUWE VINDPLAATSEN VAN MERKWAARDIGE MIERENSOORTEN

door

J. VAN BOVEN.

(Slot).

Op 30 Augustus '42 — 't was een prachtige, warme, zonnige dag, met in den morgen een weinig regen — vonden we wederom op „De Spar” (zie kaartje: Lang Ven) een groot nest, met 1000 tot 2000 *Tetramorium*-werksters. Met zorg werd het onderzocht. In het geheel vonden we 17 mannetjes en $\pm$ 35 wijfjes. Ook hier vlogen weer verschillende wijfjes direct weg. Interessant waren de vijf paartjes, die we in paring aantroffen. Ook in de verzamelbuisjes konden we meermalen, zelfs gedurende de volgende dagen paringen observeren.

Toch moeten we zeggen dat, na alles wat we over het larvenachtig voorkomen en de hulpeloosheid van de mannetjes gelezen hadden, de werkelijkheid nogal meeviel. Weliswaar liepen ze niet gemakkelijk, maar één mannetje speelde het toch klaar, om langs de geheele ronding van een reageerbuisje te loopen.

De tijd om *Anergates atratulus* te ontdekken is ook weer Juli—Augustus, wanneer de gevleugelde wijfjes in het nest aanwezig zijn en het afwezig zijn van gevleugelden van *Tetramorium caespitum* direct opvalt.

Tetramorium caespitum, die in ons Limburg zoo algemeen voorkomt, herbergt dus in haar midden

Afb. 6. *Leptothorax acervorum* F. ♀
± 18 × vergroot.

Foto J. v. Boven.

twee zeldzame mierensoorten, waardoor ze — ondanks haar algemeenheid — een zoo belangrijke plaats inneemt in de mierenfauna. Moge dit een aansporing zijn, haar nesten niet achteloos voorbij te gaan, zeker niet in de maanden Juni, Juli en Augustus.

II.

Tenslotte nog een paar vindplaatsen van eenige min of meer zeldzame soorten.

Formicoxenus nitidulus Nyl, de glanzige gastmier.

Afb. 7. *Tapinoma erraticum* Latr. ♀
± 18 × vergroot.

Foto J. v. Boven.

Ofschoon deze soort in Limburg niet zeldzaam heet te zijn, lukte het ons eerst na lang, vergeefs zoeken enkele exemplaren te vinden op 27-7-'42 in een *Formica pratensis*-nest op „De Spar”. (weg M). Door het breken van een vangbuisje gingen de weinige exemplaren ook nog verloren, zoodat we slechts één exemplaar overhielden.

Leptothorax acervorum F., de slankmier (zie afb. 6). Van deze vrij zeldzame mier werden op 26 Juli '42 verscheidene nesten gevonden op „De Spar”, onder en in de bast van dennenstronken. Verschillende nesten leverden ons zelfs gevleugelde wijfjes op, geen mannetjes.

Tapinoma erraticum Latr. (zie afb. 7), de eenige vertegenwoordigster van de subfamilie Dolichoderinae in ons land, werd voor het eerst door ons gevonden op 20-7-'42 op weg D (zie kaart: „De Spar”). Het was een vrij groot nest,

Afb. 8. *Ponera coarctata* Latr. ♀
± 15 × vergroot.

Foto J. v. Boven.

geheel verborgen onder mos, in de nabijheid van een *Rufibarbis*-kolonie. Op 20-7-'42 vonden we op weg M. (zie kaart: „De Spar”) een prachtig groot nest, dat nauwkeurig onderzocht werd. Gevleugelden werden niet meer gevonden (daarvoor was het reeds te laat), maar wel konden we 4 koninginnen ontdekken.

Ponera coarctata Latr., de oermier (zie afb. 8). Van deze vertegenwoordigster van de subfamilie Ponerinae, vonden we slechts eenmaal een zeer klein nest, met weinig individuen en enkele cocons op 28-7-'42 in „De Spar”, (zie kaart terrein 1), onder een met mos begroeide plek. Later 31-8-'42 vonden we 1 exemplaar op weg L., op ± 2 decimeter diepte. Ondanks ijverige nasporingen in de geheele omgeving, werden geen andere exemplaren meer gevonden.

Ook elders in de buurt van Roermond (Maas-trichterweg, terrein 2) vonden we op 11-8-'42 enkele exemplaren, maar geen nest.

Roermond.